

для дискусій, виконання проекту). Ефективність використаного підходу засвідчена апробацією пілотного проекту курсу в Центрі неперервної культурно-мистецької освіти Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв під час підвищення кваліфікації бібліотекарів восени 2022 р. Як виявило анонімне опитування слухачів курсу по його завершенні, він повністю виправдав очікування 82,6% слухачів, і частково виправдав очікування 17,4%. При цьому 87% слухачів обрали б цей курс ще раз, якби знали наперед, яким він буде, і 100% – порекомендували б його своїм колегам. Доцільність подальшого впровадження курсу підтверджується фінальними коментарями слухачів стосовно того, що його «потрібно пройти кожному бібліотекарю України. Особливо, в майбутньому, бібліотекарям з окупованих територій», курс «допомагає не тільки професійно удосконалитись, а й стати свідомим українцем!».

Література

1. Участь бібліотек у реалізації політики національної пам'яті : науково-методичний poradnik / авт.-уклад. Т. Ю. Гранчак ; ВГО Українська бібліотечна асоц., Укр. ін-т нац. пам'яті. Київ : УБА, 2021. 62 с.

УДК 026/027:316.472.4:316.77:004.77(06)

*Матвійчук Оксана Євгенівна,
старша наукова співробітниця відділу науково-освітніх інформаційних ресурсів
Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського,
заступниця голови Секції працівників шкільних бібліотек
Української бібліотечної асоціації,
кандидатка педагогічних наук, доцентка,
м. Київ, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ БІБЛІОТЕКАРЯМИ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ЯК РЕСУРСУ ДЛЯ ВЛАСНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Цифрове освітнє середовище – це реальність, у якій живе сучасний заклад загальної середньої освіти. Бібліотекарю цифрове освітнє середовище дозволяє використовувати широкий спектр сучасних інформаційних технологій, спрямованих як на підтримку освітнього процесу так і на власний професійний розвиток.

Підкреслимо, що тема представлення бібліотеки в цифровому середовищі викликає інтерес як науковців-бібліотекознавців, так і практиків: О. Онищенко (Бібліотеки в цифровому середовищі: курс на індивідуальний інтегрований сервіс); В. Копанєва (Розвиток бібліотеки в цифровому середовищі); О. Мар'їна (Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі); Т. Маринич (Бібліотеки у цифровому середовищі: виклики та можливості); О. Таланчук (Образ бібліотеки в соціальних мережах); Н. Гагаріна (Соціальні мережі як ефективний канал комунікації бібліотеки); В. Струнгар (Формування стратегії бібліотечного представництва в соціальних медіа: досвід провідних бібліотек).

Як зазначає, О. Онищенко невідворотна об'єктивна необхідність для сучасних бібліотек – це вписатися в цифрове середовище [1].

Моніторинг вітчизняного професійного простору Facebook дозволив виявити спільноти – представництва бібліотек та об'єднань бібліотекарів окремих регіонів; групи створені з метою інформаційної підтримки різноманітних професійних проєктів; тематичні групи (методична і краєзнавча робота, робота з читачами з особливими потребами, інформаційні технології), групи обговорення питань і пошуку вирішення нагальних проблем у професійній сфері, неформальні (професійний гумор), інші [2].

Шкільні бібліотеки є найчисленнішою складовою частиною мережі освітянських бібліотек, їх нараховується понад 14000. Бібліотекарі успішно опановують нові інформаційні технології, створюють вебсайти, сторінки на сайті закладу освіти, ведуть блоги саме з позиції розуміння, що це інтерактивне спілкування бібліотекаря з читачами та колегами. Використовують соціальні мережі задля оперативного розміщення новин, інформації про послуги включно з описом фондів і колекцій, демонстрації віртуальних виставок; обговорення бібліотечних проєктів, і найважливіше, як ресурс власного професійного розвитку. Дедалі більше бібліотек представляють інтернет-продукти (віртуальні виставки, мультимедійні презентації, буктрейлери), які самі і створюють, активно поширюють інформацію учасникам освітнього процесу через соціальні мережі, анонсують та інформують про проведенні заходи, нові та цікаві книжки на сайті бібліотеки. Інформаційні пости супроводжуються візуальним матеріалом – фото, відео, відскановані друковані елементи, скріншоти веб-сторінок. У соціальних мережах бібліотекарі закладів загальної середньої освіти позиціонують себе як організатори доступу до достовірних джерел інформації, платформи для технологічної та медіаграмотності, підвищення медійної культури.

Свої блоги («мережеві журнали чи щоденник подій») сьогодні ведуть сотні шкільних бібліотекарів. З допомогою цих блогів корисну інформацію отримують не лише педагоги, учні та батьки, але й запозичують цікаві теми та ідеї інші бібліотекарі, спільно популяризують бібліотечну справу, обмінюються досвідом. Так, наприклад, на блозі «Шкільні бібліотекарі Лубенської територіальної громади» (<https://shkilnibiblubny.blogspot.com/>) розміщено відеозаписи робочих нарад щодо відбору підручників; віртуальне методичне об'єднання бібліотекарів представлено у блозі «Шкільна бібліотека в меді@просторі» (https://schoollibrary13.blogspot.com/p/blog-page_17.html). Сучасні форми роботи шкільної бібліотеки представлено у блозі бібліотекаря Дідур Ірини Станіславівни (<http://newbibl.blogspot.com/>).

Збільшується і кількість бібліотекарів закладів загальної середньої освіти, які мають сторінки у *Facebook*, власний YouTube-канал, представлені у групи *Viber*, *Telegram* тощо. Серед *Facebook* сторінок варто виділити «Шкільні бібліотекарі Запорізького краю» <http://surl.li/hkagw>; Шкільні бібліородзинки Виноградівщини (<http://surl.li/hkagy>); Бібліопланета. Шкільні бібліотекарі (<http://surl.li/hkahe>). Бібліотека початкової школи № 334 м. Києва на своїй сторінці у мережі *Facebook* постійно презентує різноманітні форми роботи: віртуальні виставки, інформаційні бюлетені, огляди літератури (<http://surl.li/hkahm>).

Серед професійних питань, які найчастіше обговорюються та коментуються бібліотекарями – це здійснення якісної інформаційно-ресурсної підтримки освітнього процесу в умовах очної та віддаленої взаємодії; виховання активного і компетентного читача; національно-патріотична складова діяльності бібліотеки; медіаграмотність як ключовий засіб протидії дезінформації в час викликів; робота з фондами в сучасних умовах. Поступово бібліотеки презентують свої власні відеоматеріали (відеоролики про проведені заходи, календарні та знаменні дати, відомі історичні та літературні постаті, презентації книг) на YouTube-каналі, наприклад Софіївська шкільна бібліотека (<http://surl.li/hkahv>); Шкільна бібліотека (<https://www.youtube.com/user/SchoolLibrariesKs>); Шкільна Бібліотека Одеської ЗОШ №20 (<https://www.youtube.com/channel/UCXIJ1LStfJON2nhbpbNHWfw>). Найбільша група у *Viber* (понад 2200 користувачів) це «Бібліотекарі закладів освіти України», яка ставить мету – обмін досвідом, популяризацію читання, впровадження інновацій в бібліотечній справі. Саме завдяки використанню соціальних мереж шкільна бібліотека поступово реалізує своє головне завдання – стати ресурсним осередком і експериментальним майданчиком для учнів і вчителів, забезпечувати вільний доступ до якісних електронних підручників, енциклопедій, бібліотек, лабораторій [3].

Сучасні тенденції розвитку інформаційних сервісів бібліотек закладів загальної середньої освіти свідчать про перенесення акцентів з формування бібліотечного фонду до дедалі більшого розмаїття форм і методів забезпечення інформаційних потреб користувачів.

Вважаємо, що значний внесок у професійний розвиток бібліотекарів зробила і продовжує робити Українська бібліотечна асоціація (УБА) як відкрита дієва спільнота професіоналів, об'єднаних задля розвитку людського потенціалу та громадянського суспільства через розбудову бібліотечної справи. Бібліотекарі закладів загальної середньої освіти мають окрему секцію працівників шкільних бібліотек. Свої зусилля секція спрямовує на створення сучасної моделі шкільної бібліотеки спроможної на якісно новому рівні забезпечувати інформаційні потреби тих, хто вчить, та тих, хто навчається. Заходи, вебінари, представлені на сайті УБА, сторінці у *Facebook* використовуються бібліотекарями закладів загальної середньої освіти як ресурс для власного професійного розвитку.

Таким чином, в умовах цифровізації освіти, шкільні бібліотекарі активно використовують всі ресурси для власного професійного розвитку (друковані видання, книги, журнали, інтернет-ресурси, участь у професійних об'єднаннях і зокрема, соціальні мережі), що дозволяє виконувати їм професійні обов'язки та здійснювати конструктивні обговорення в онлайн-режимі.

Література

1. Онищенко О. С. Бібліотеки в цифровому середовищі: курс на індивідуальний інтегрований сервіс. URL: http://www.nbuv.gov.ua/sites/default/files/all_files/201910_artilces_field_dorpat_files/conf_onychenko_2019.pdf (дата звернення: 01.04.2023).

2. Соціальні медіа для бібліотек: середовище, ресурс, сервіс: матеріали круглого столу, Харків, 31 жовтня 2017 року / редкол.: І. В. Киричок, Т. Б. Павленко, Н. Д. Гаєва; Харківський національний медичний університет. Харків: ХНМУ, 2017. 100 с.

3. Сучасні форми і методи забезпечення інформаційних потреб користувачів освітнянських бібліотек: метод. рек. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; [авт.-упоряд.: Матвійчук О. Є., Сошинська Я. Є.; наук. ред. Пономаренко Л. О. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2022. 74 с. (Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітнянських бібліотек»; вип. 27).

УДК 007: 378

*Прокопенко Людмила Іванівна,
доцентка кафедри інформаційних технологій
Київського національного університету культури і мистецтв,
кандидатка культурології, доцентка,
м. Київ, Україна*

ВЗАЄМОДІЯ БІБЛІОТЕК ТА КАФЕДРИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 029 «ІНФОРМАЦІЙНА, БІБЛІОТЕЧНА ТА АРХІВНА СПРАВА»

Організація практики є одним із пріоритетних напрямів багаторічної діяльності кафедри інформаційних технологій КНУКІМ (далі – Кафедра) у підготовці інформаційних фахівців, і зокрема бібліотечної галузі. Практична підготовка студентів є невід'ємною складовою освітнього процесу, що здійснюється на умовах співпраці між закладом вищої освіти – КНУКІМ та бібліотечно-інформаційними установами на підставі договору (угоди) та відповідає вимогам розроблених програм для кожного курсу.

Кафедра активно розширює зв'язки, зміцнює співпрацю з профільними установами та їх структурними підрозділами, які сприяють у забезпеченні проведення таких етапів